

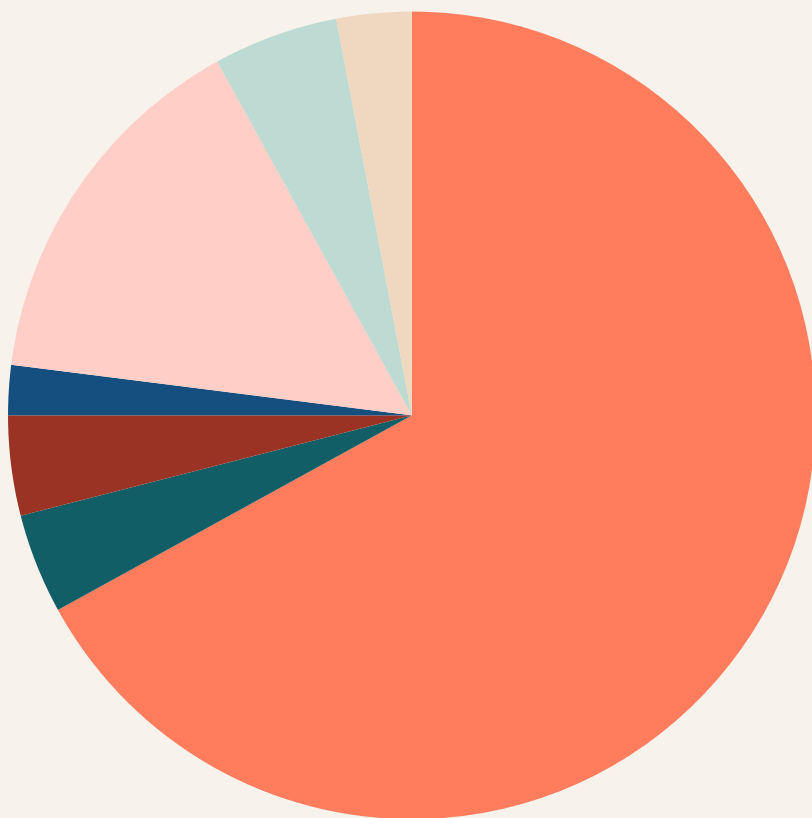
Ekonomiperspektivet i en föränderlig värld

Emelie Värja

Välfärdens finansiering

Totalt 1 388 mdkr

Kommuner och regioner

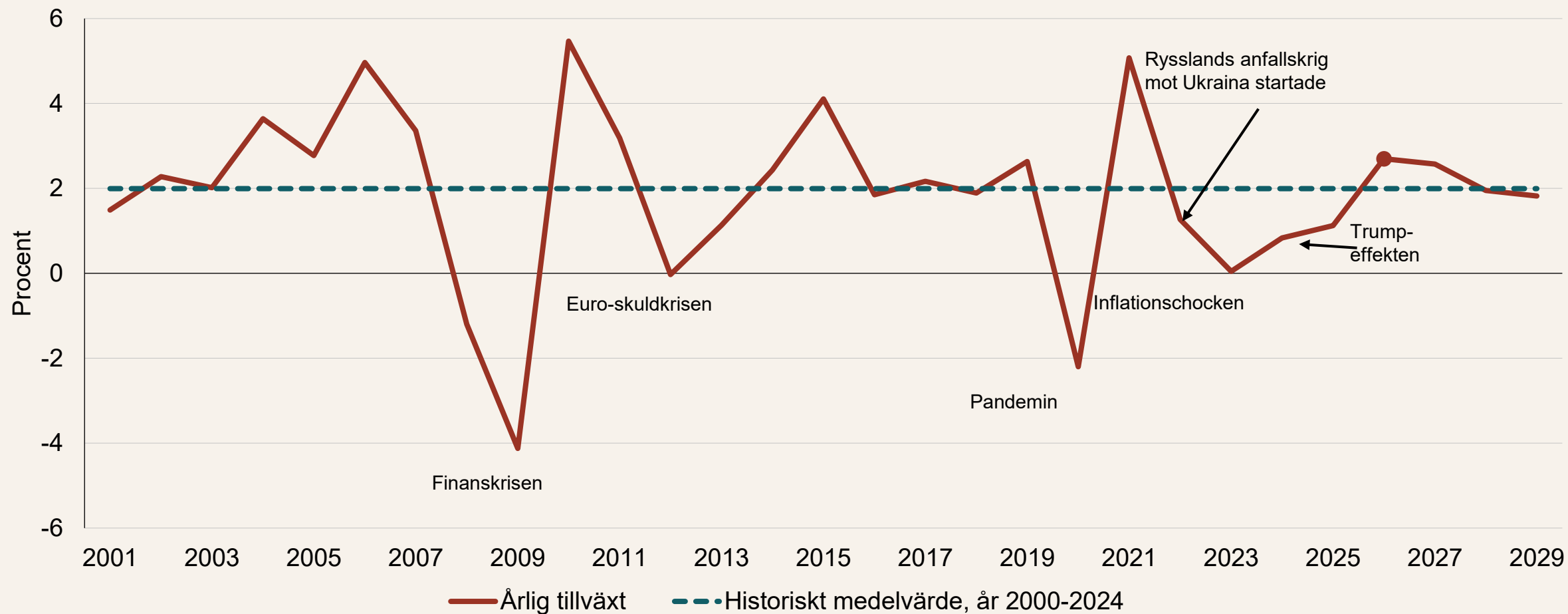
- Skatteintäkter, 67 procent
- Taxor och avgifter, 4 procent
- Övriga intäkter, 4 procent
- Hyror och arrenden, 2 procent

Staten

- Generella statsbidrag, 15 procent
- Riktade statsbidrag, 5 procent
- Läkemedelsförmånen, 3 procent

Långsam återhämtning av BNP-tillväxten i Sverige

Procentuell förändring, volym, kalenderkorrigerad

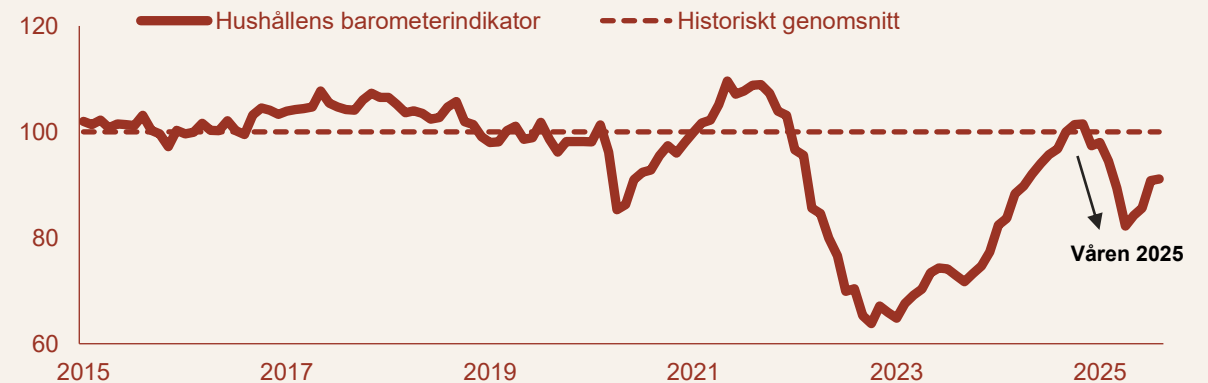
Hushållen börjar se ljuset i tunneln

Drivkrafter för högre konsumtion

- ✓ Reallönerna ökar
- ✓ Inflationen nära målet
- ✓ Räntekvoten faller
- ✓ Expansiv finanspolitik riktad mot hushållen

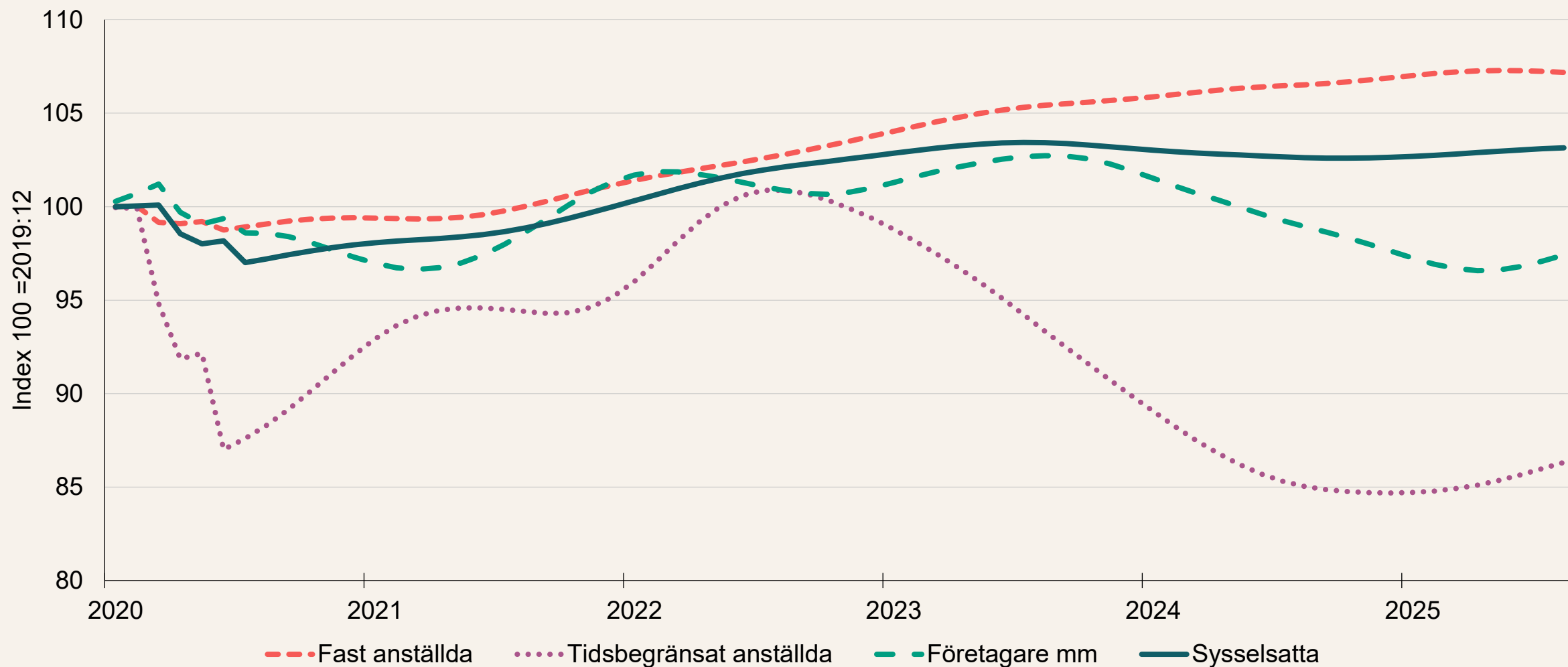
Dessutom

- ✓ Börsen på återhämtning
- ✓ Arbetslösheten toppat
- ✓ Oron för framtiden minskar

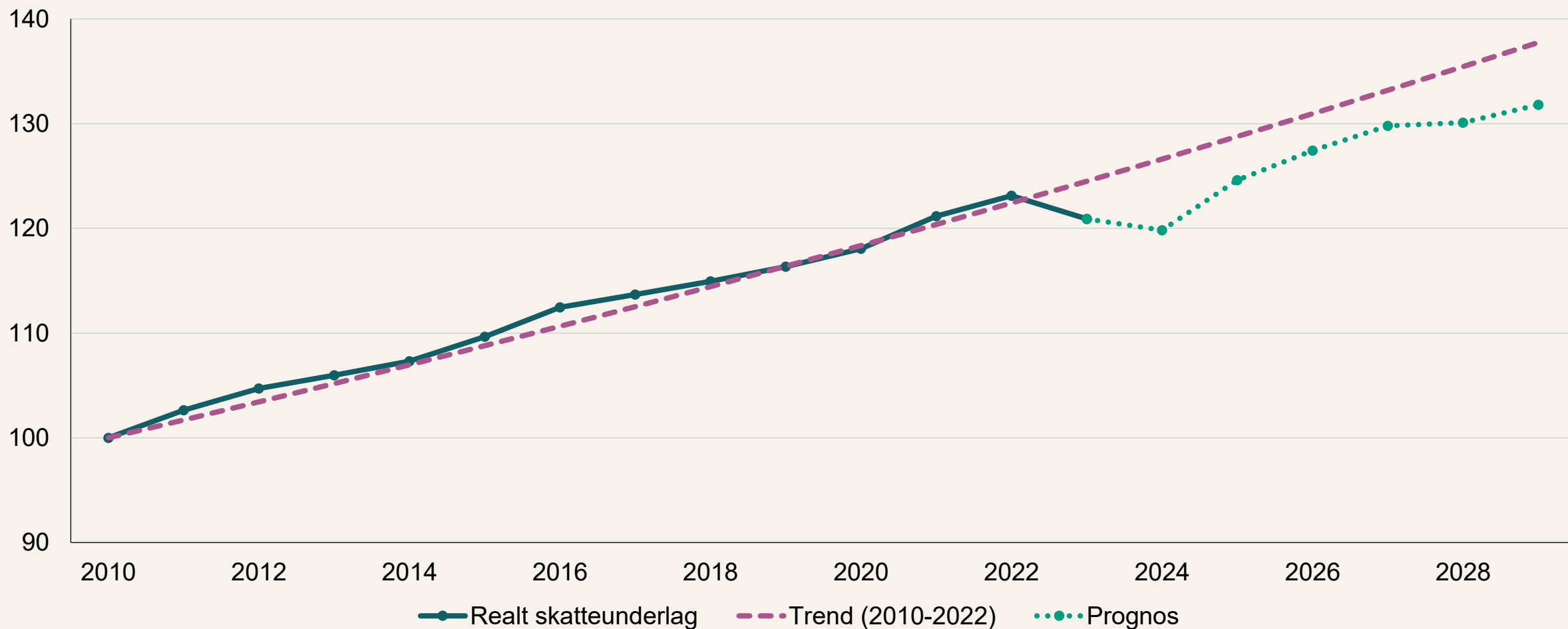
Källa: Konjunkturinstitutet.

Lågkonjunkturen slår hårdast mot tillfälligt anställda

Kommunsektorns köpkraft är varaktigt urholkad

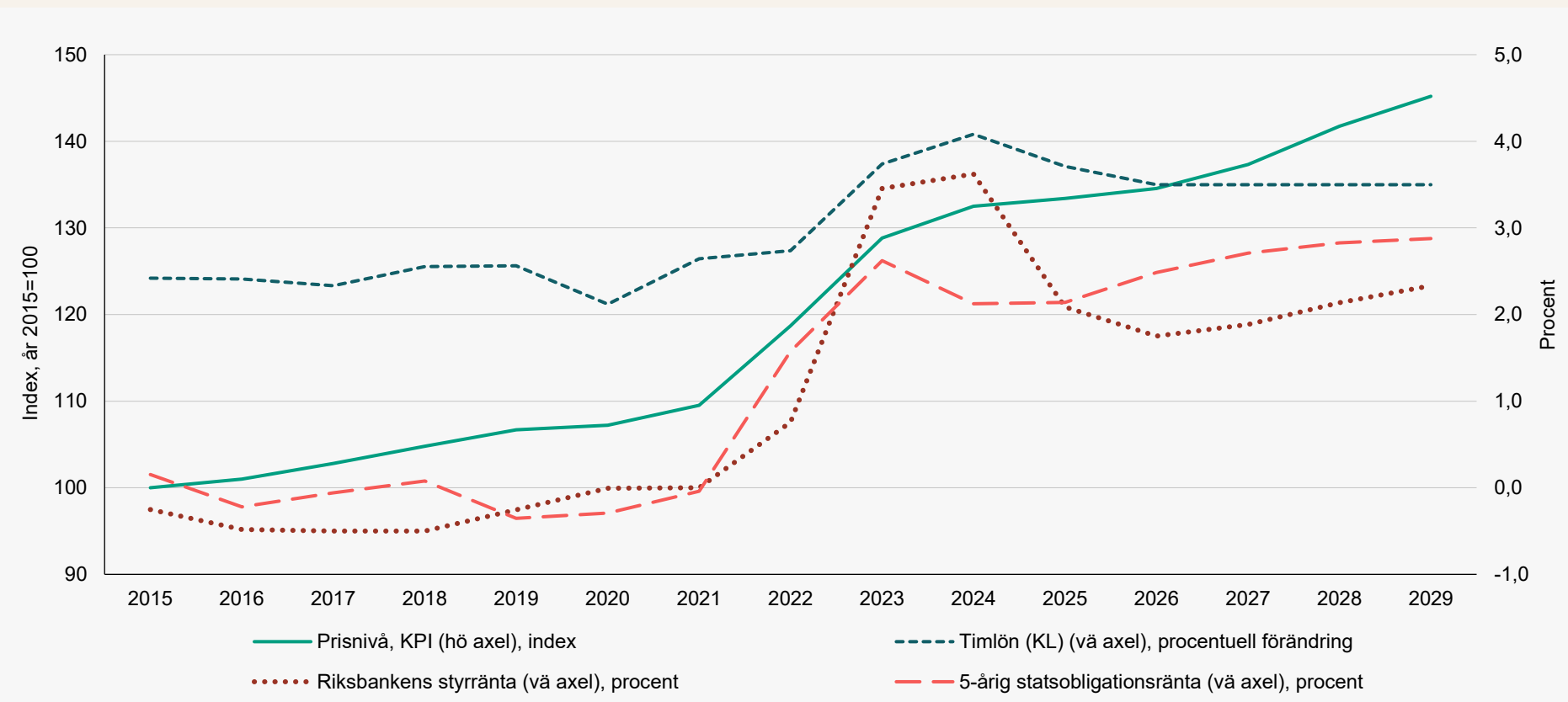
Index 2010 = 100

Nya förutsättningar framöver

Pris- och räntenivåer i Sverige skiftar upp

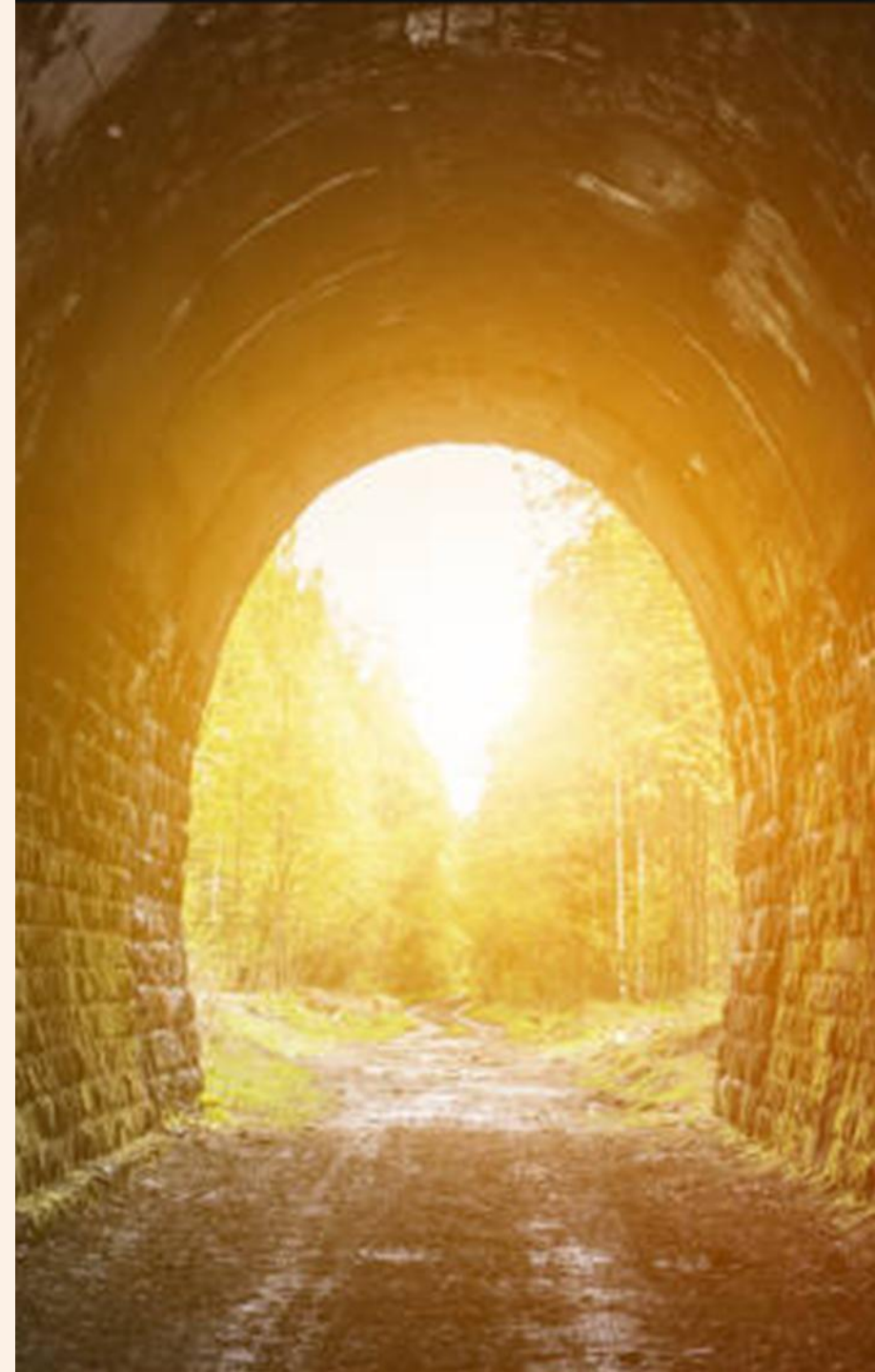
Prisnivå i index, räntor visas i procent och timlön i procentuell förändring

En framtids-
spaning

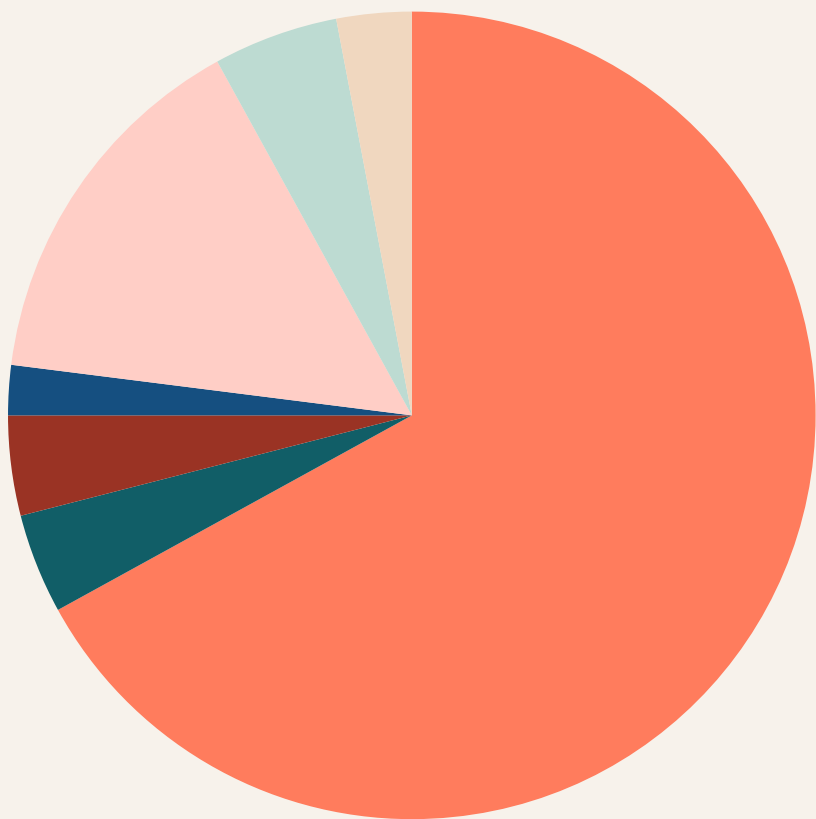
Vi ser ljuset i tunneln

- ! Handelskonflikt och osäkerhet tynger globalt
- ! Starkare tillväxt i Sverige kommande två år
- ! Hushållens konsumtion motorn för återhämtningen
- ! Svag ökning av sysselsatta i år men växlar upp
- ! Stark real återhämtning för skatteunderlaget i år

Välfärdens finansiering

Totalt 1 388 mdkr

Kommuner och regioner

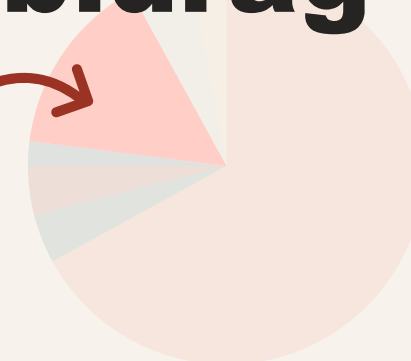
- Skatteintäkter, 67 procent
- Taxor och avgifter, 4 procent
- Övriga intäkter, 4 procent
- Hyror och arrenden, 2 procent

Staten

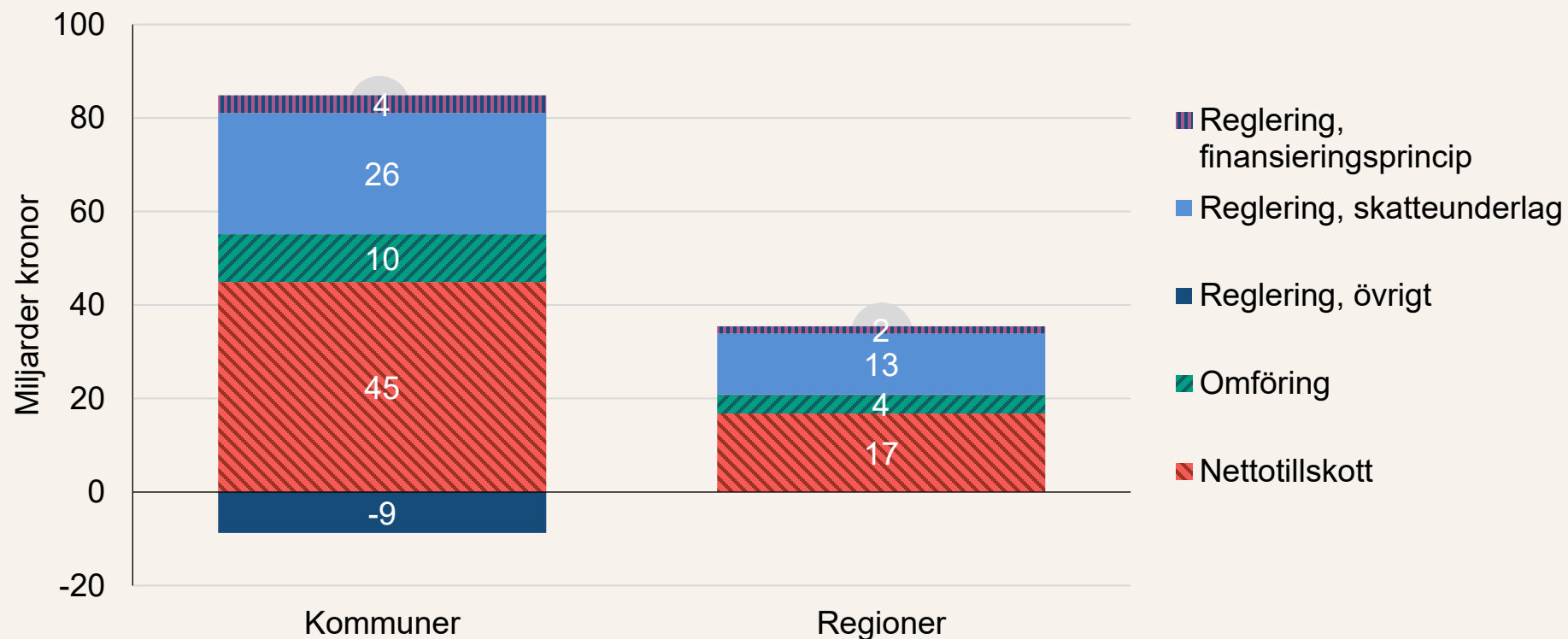
- Generella statsbidrag, 15 procent
- Riktade statsbidrag, 5 procent
- Läkemedelsförmånen, 3 procent

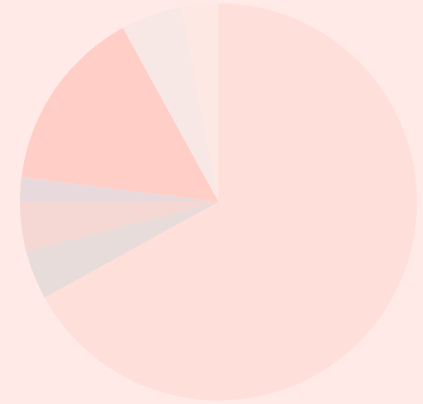
Generella statsbidrag

Totalt 205 mdkr

Förändring sedan 2005

Värdesäkring skapar förutsägbarhet

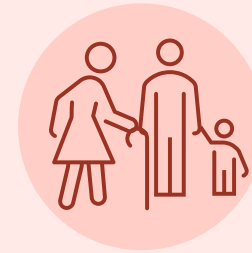
De generella statsbidragen behöver förändras automatiskt i takt med:

Löner

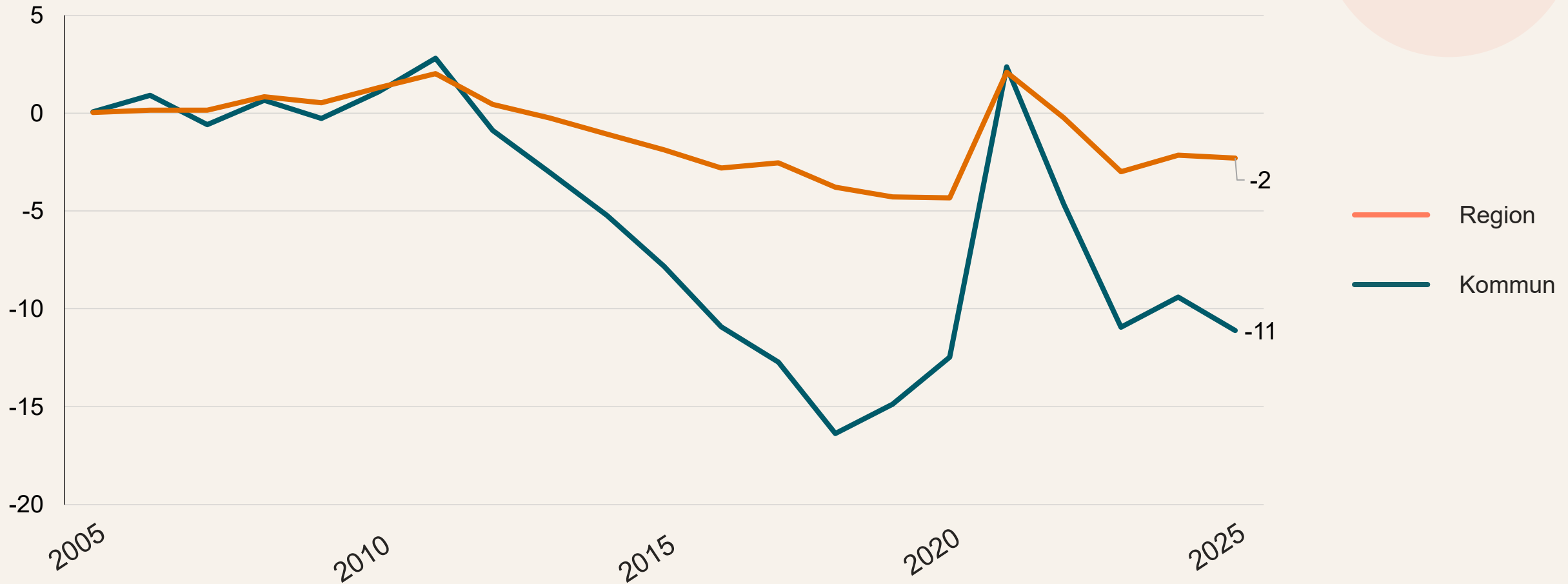
Priser

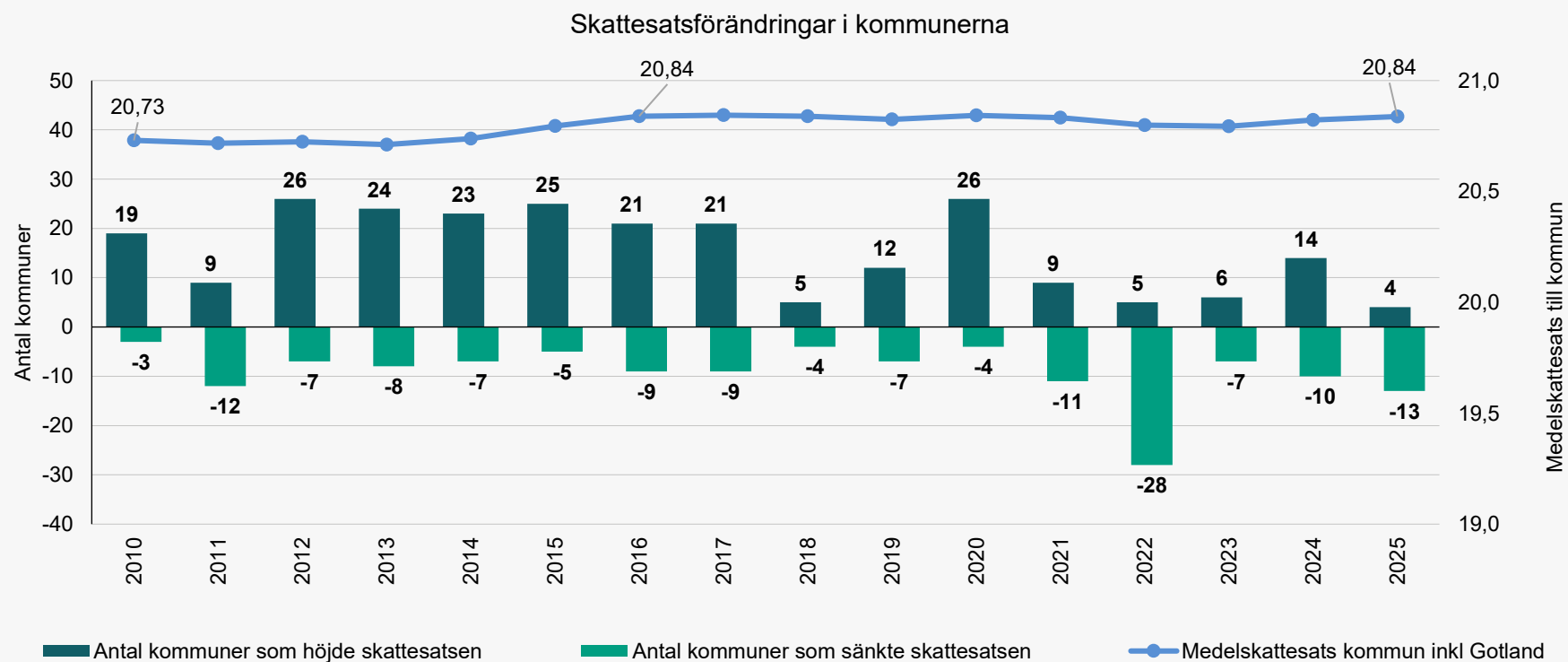
Demografi

Stora intäktsbortfall över tid

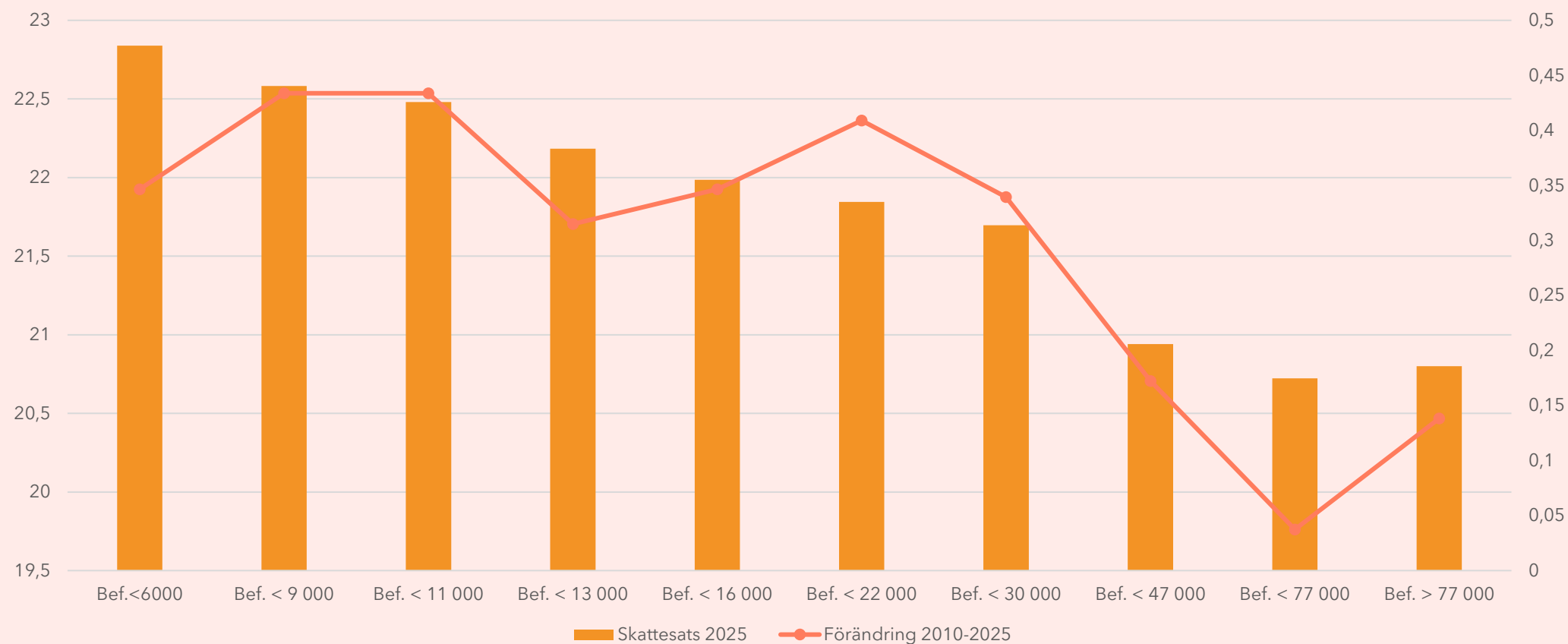
Över tid summeras bortfallet till 134 miljarder

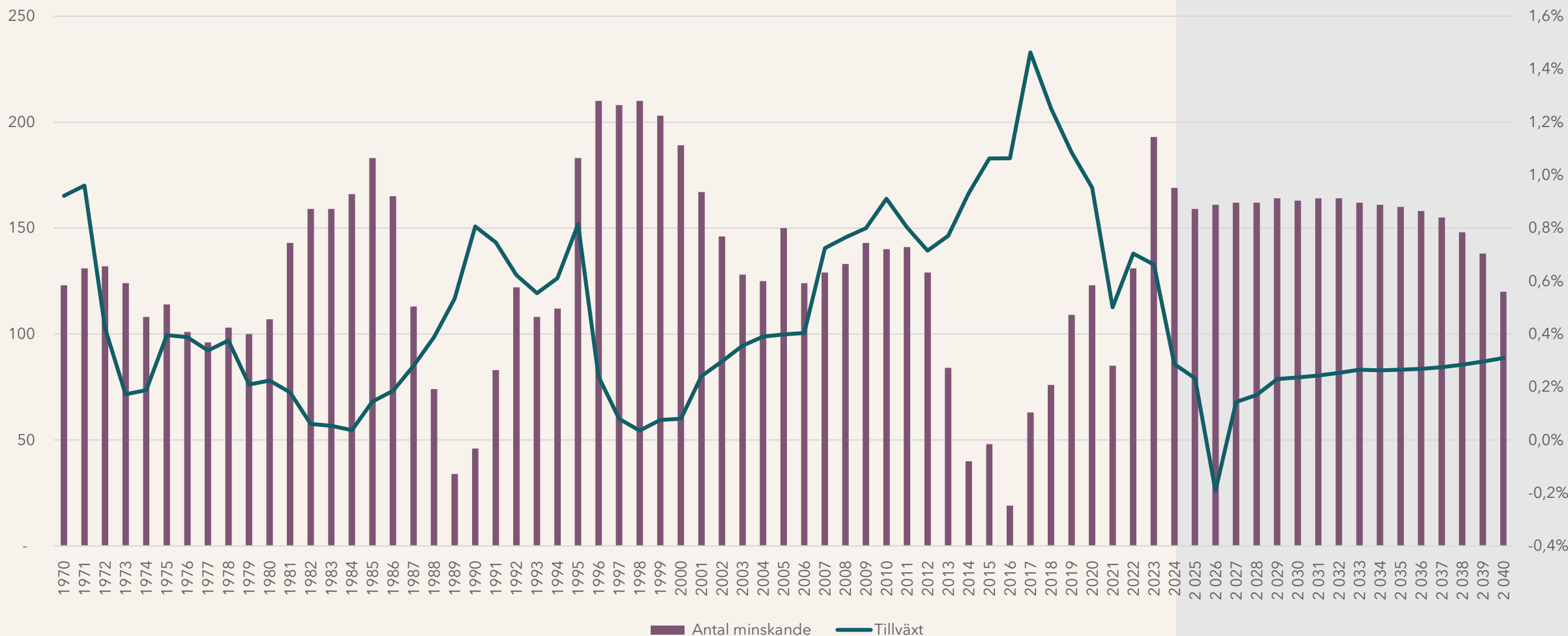
Kommunerna

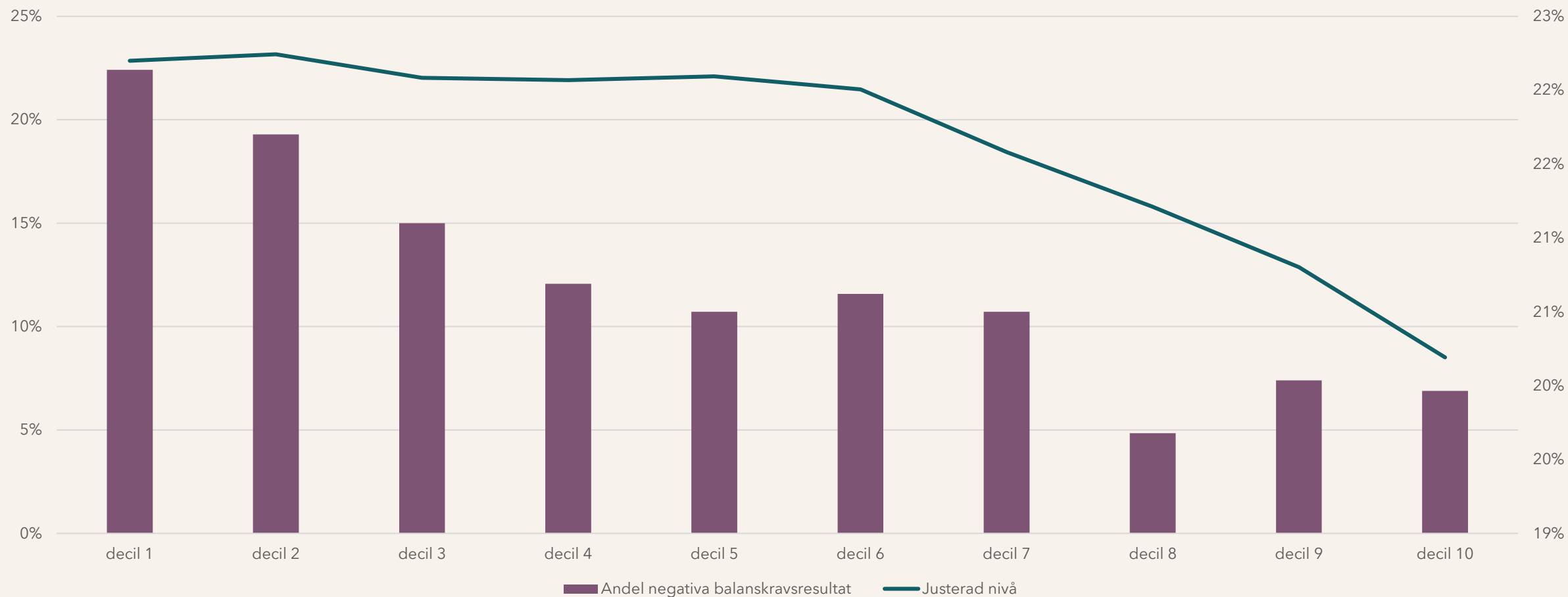
Stor spridning

Förutsättningar för kostnaderna - Befolkningen

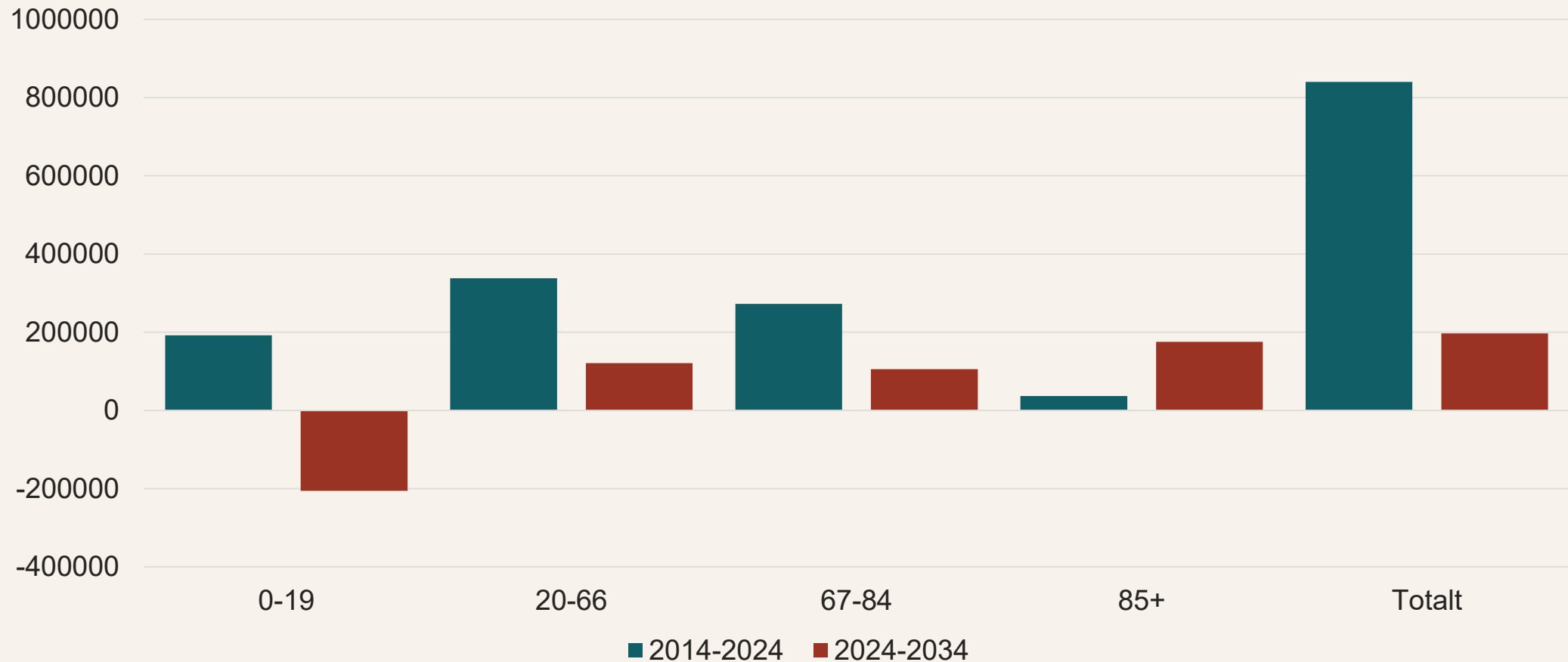
Är det svårt att krympa?

Källa: SCB och Kolada

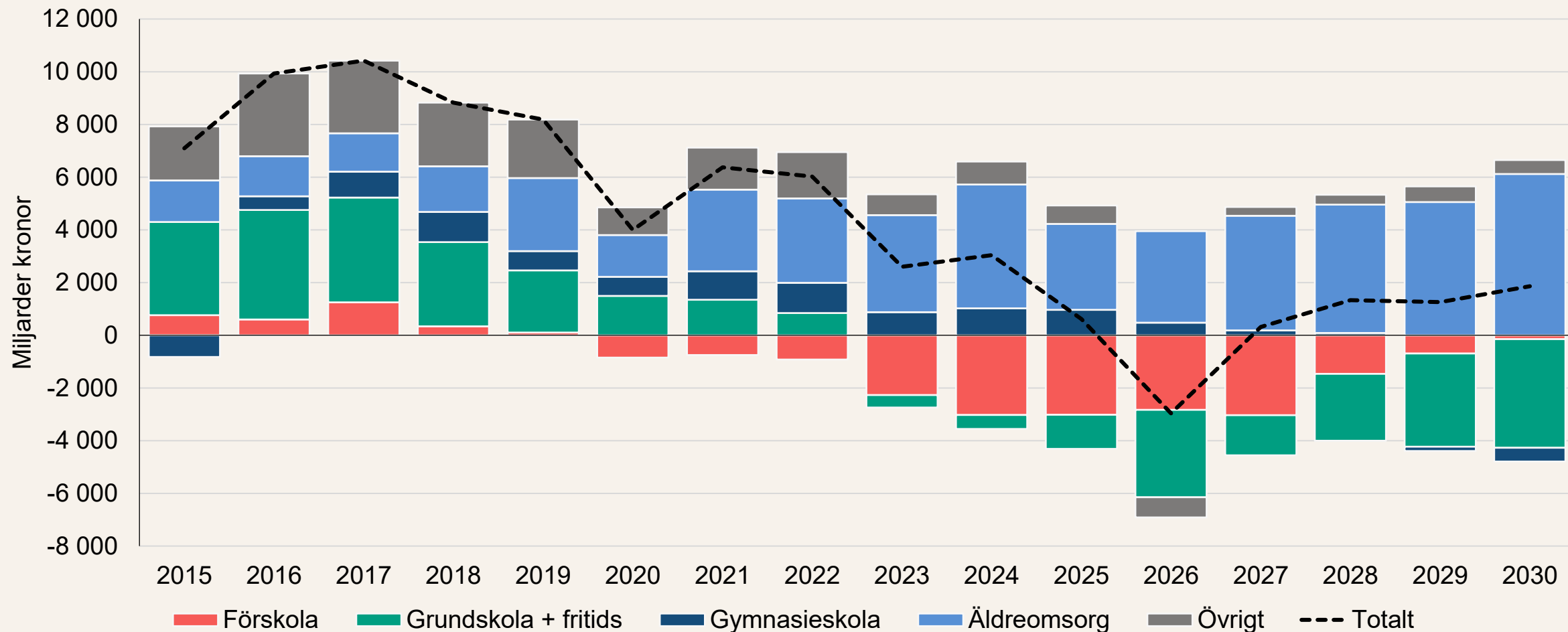
Demografisk utveckling

Påverkar efterfrågan och behov av välfärdstjänster

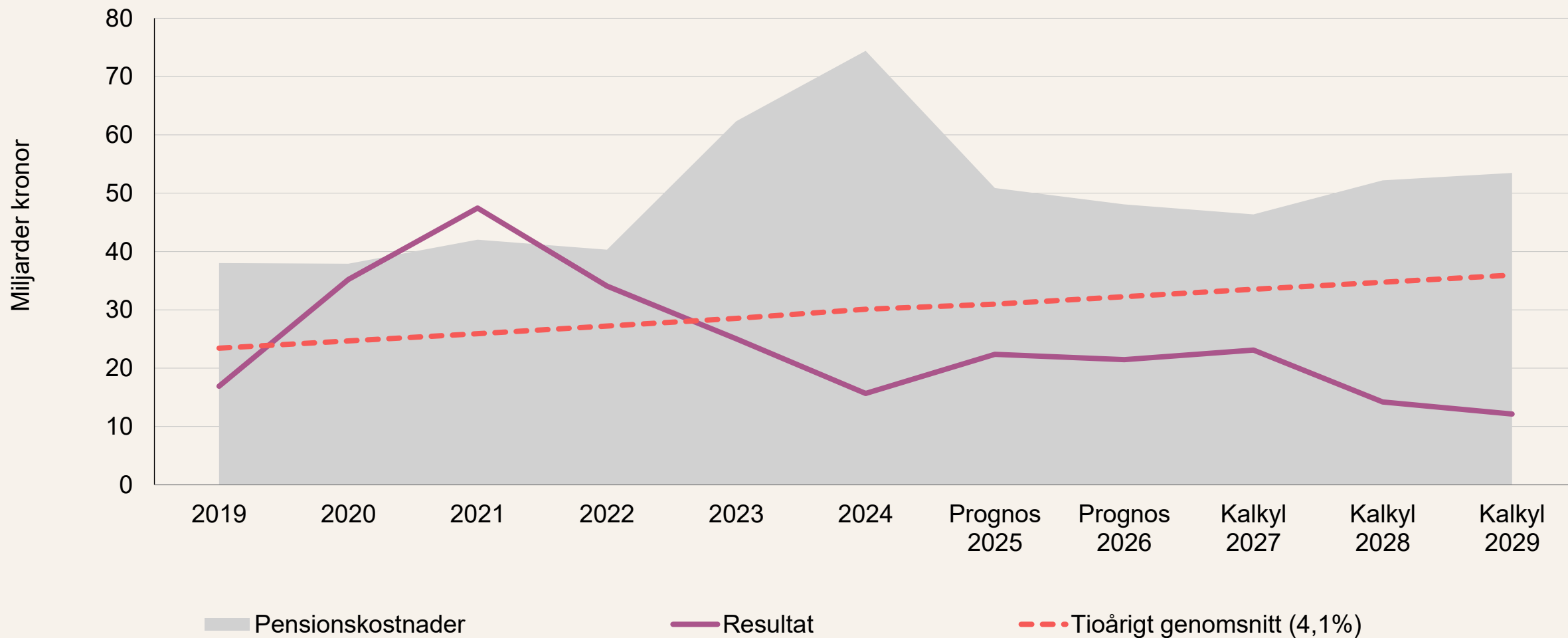
Förändring kräver anpassning

Kommunernas kostnadsutveckling och prognos per verksamhet

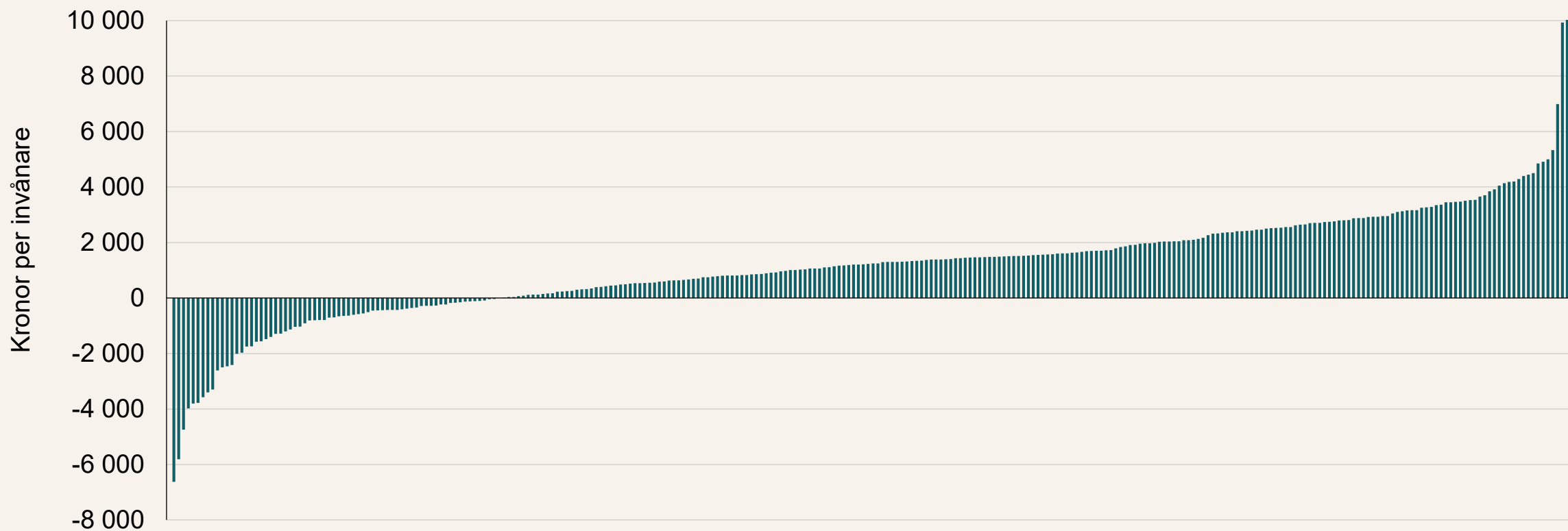
Kommunernas resultat

God anpassningsförmåga möjliggör stabilt resultat

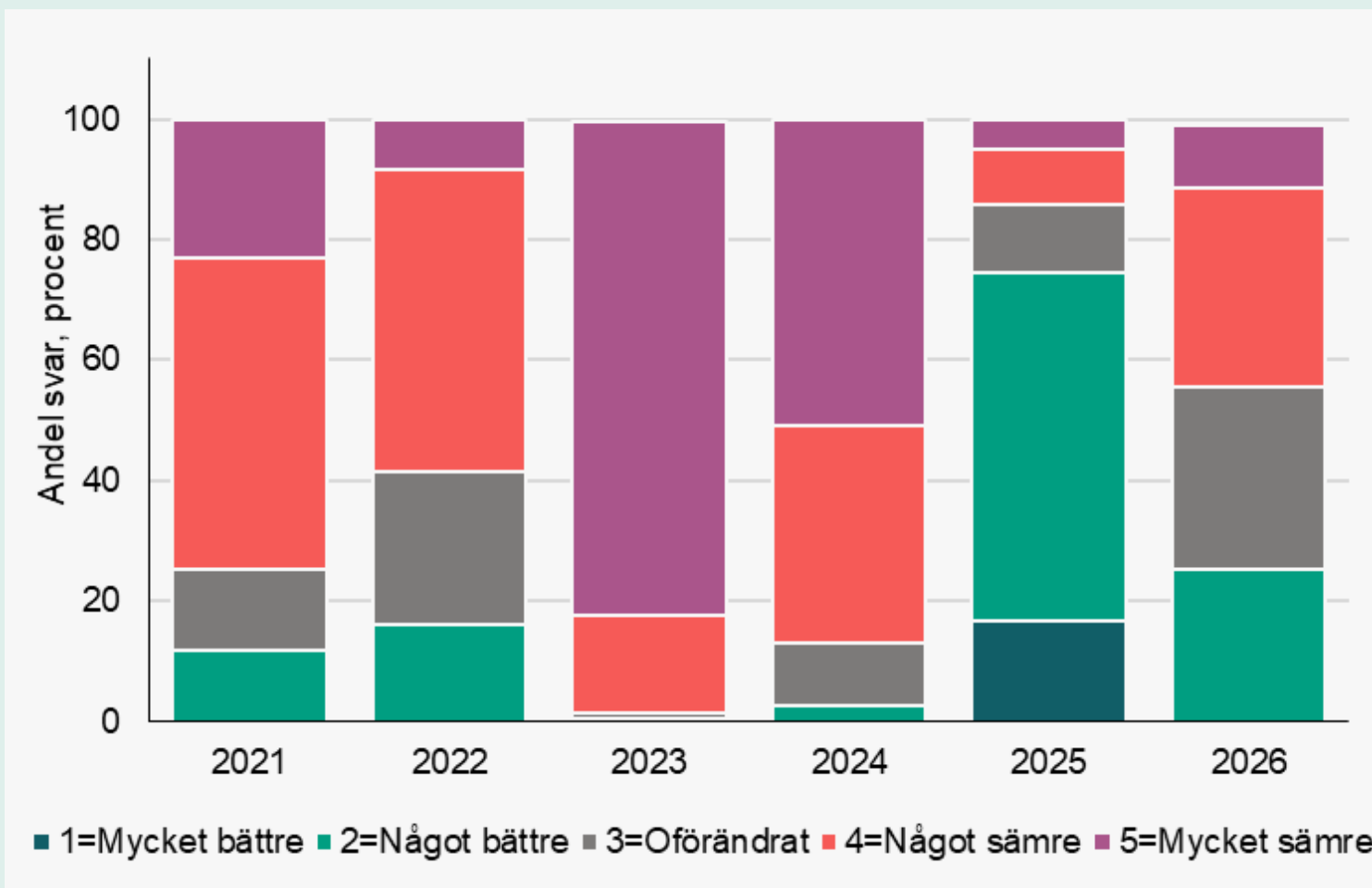

Svagast resultat för de minsta kommunerna

67 av 290 kommuner räknar med underskott 2025

Stor spridning i bedömningen

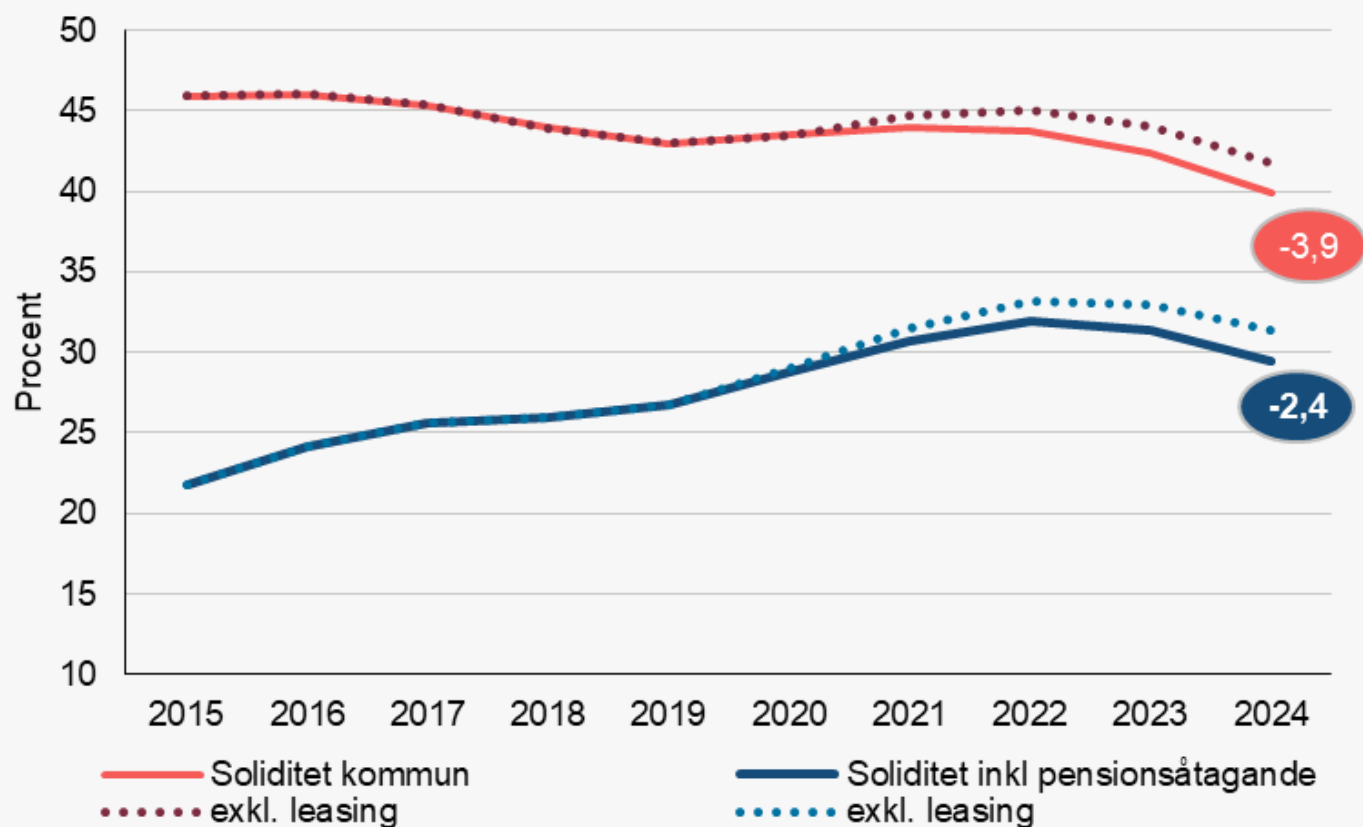

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner. Enkät svar kommunerna

Fallande soliditet i kommuner

Kommunernas soliditet inklusive och exklusive pensionsåtagande

Andel av tillgångar som finansieras med eget kapital

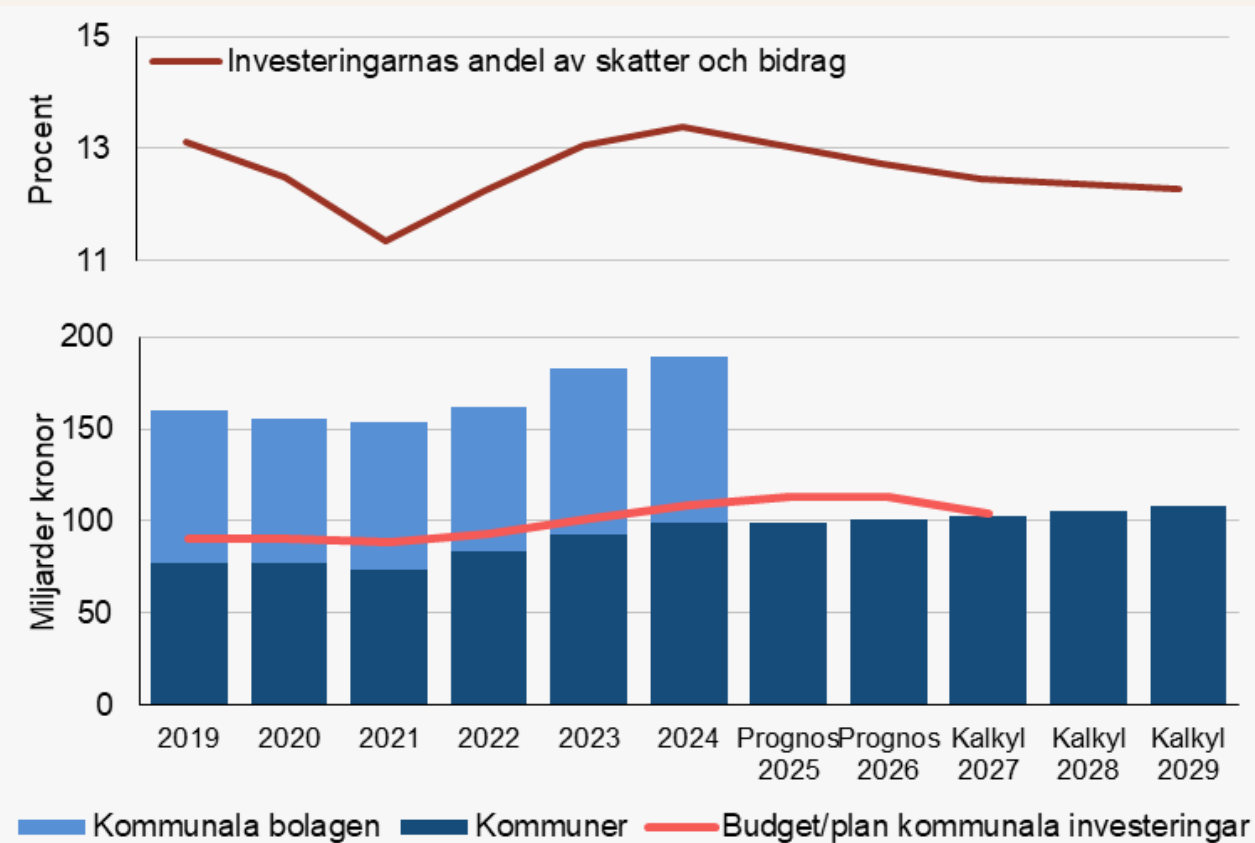

- Minskad soliditet för kommunerna sammantaget, både inklusive och exklusive pensionsåtagandet.
- Lägre resultat i kombination med ökade investeringar och ökad upplåning.
- Även kommunkoncernerna sammantaget har dämpad soliditet de senaste två åren. Dock har den varit relativt stabil de sista tio åren.

Investeringsrekord 2024

Kommunernas och kommunala bolagens investeringar

Miljarder kronor respektive andel av skatteintäkter och generella statsbidrag

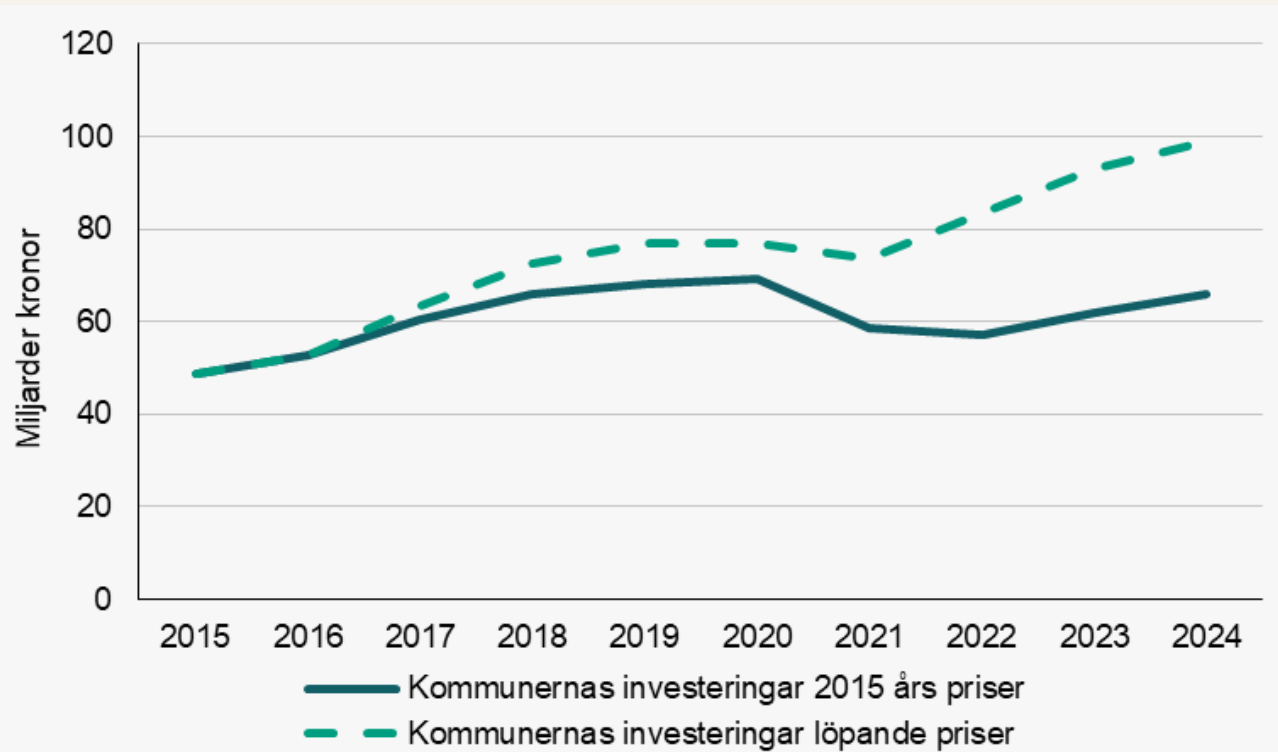
- Kommunkoncernernas investeringar uppgick till 189 miljarder kronor 2024.
- Kommunernas investeringar motsvarar rekordhöga 13,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Framöver ökar investeringarna med omkring 2 procent per år enligt prognoserna.

Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner

Investeringsrekord 2024?

Kommunernas investeringar i löpande och fasta priser

Miljarder kronor

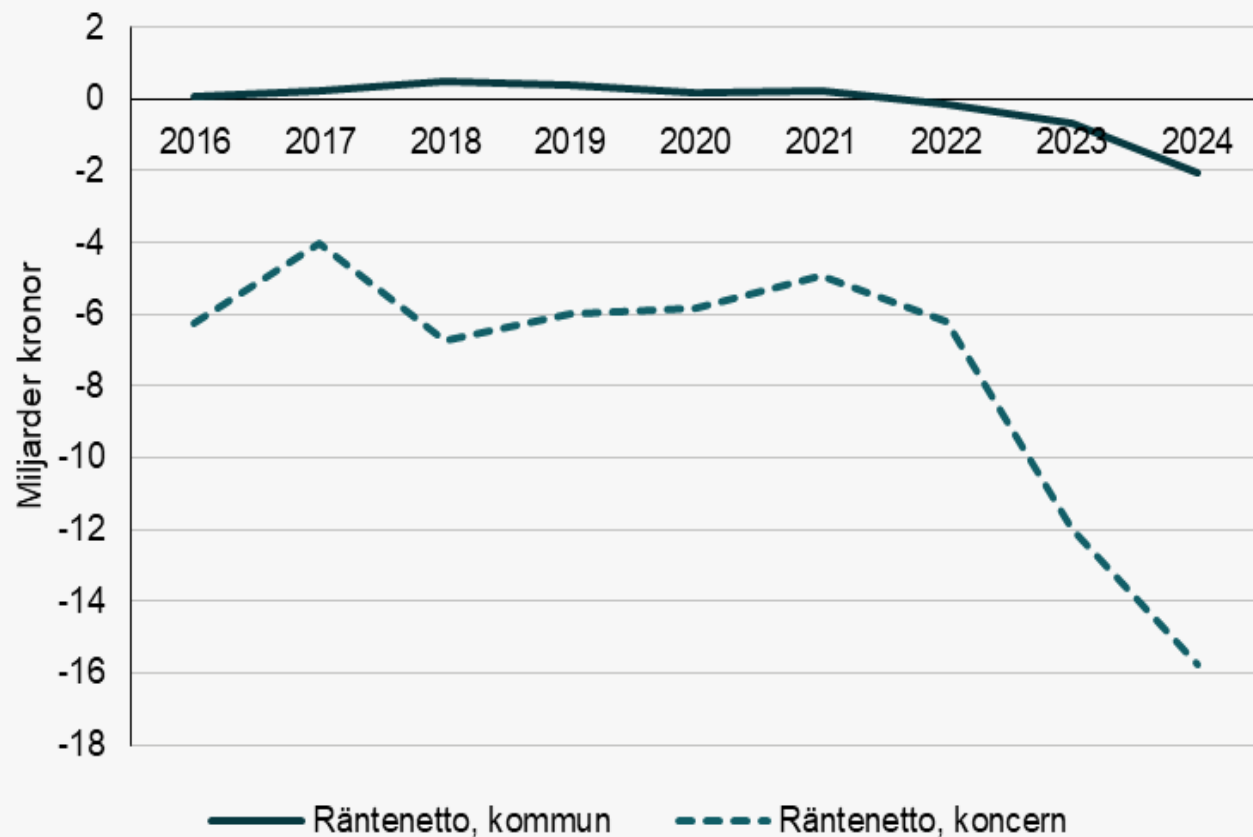
Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner

- Priset för kommunernas investeringar har ökat avsevärt senaste åren.
- Justerat för prisutvecklingen är investeringarna 2024 i nivå med 2020.
- Det är enbart investeringar i kultur och fritid, äldreomsorg och VA som ökat stort efter pandemin.
- Koncernens investeringar har minskat sedan toppen 2019.

Låneskuld och räntenetto

Kommunernas och koncernernas räntenetto

Miljarder kronor (ränteintäkter-räntekostnader)

- Låneskulden som andel av intäkter ökade under 2024.
- Trots ökad skuld var räntenettet länge stabilt.
- Den ökade räntan har bidragit till att räntenettet för kommunkoncerner försämrats med 10 mdkr sedan 2022.

Välfärd i hela landet

Hur skapar vi en likvärdig välfärd när förutsättningarna är så olika?

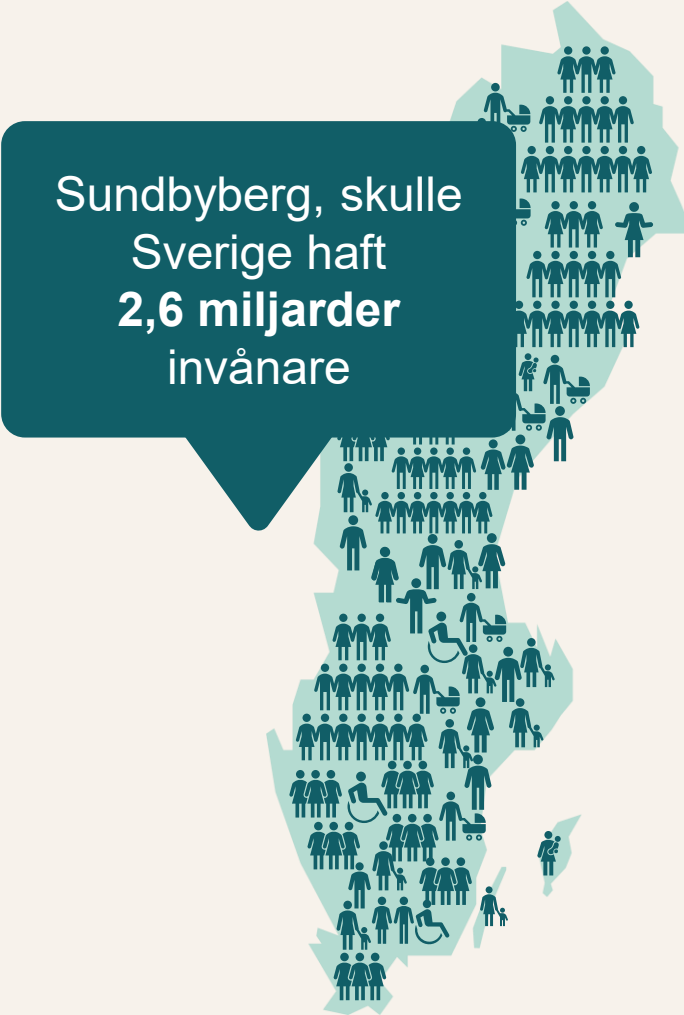

Stora variationer – samma uppdrag

Med samma befolkningstäthet som:

A light red map of Sweden is shown. A dark red callout box is positioned over the central part of the country. Inside the box, white text states: 'Arjeplog, skulle Sverige haft 84 000 invånare'. There are four small red human icons scattered across the map: one in the north, one in the center, one in the south, and one on the island of Gotland.

Arjeplog, skulle
Sverige haft **84 000**
invånare

A light teal map of Sweden is shown. A dark teal callout box is positioned over the central part of the country. Inside the box, white text states: 'Sundbyberg, skulle Sverige haft 2,6 miljarder invånare'. The map is densely populated with many small teal human icons, including some with strollers and one with a wheelchair, representing a much higher population density than the red map.

Sundbyberg, skulle
Sverige haft **2,6 miljarder**
invånare

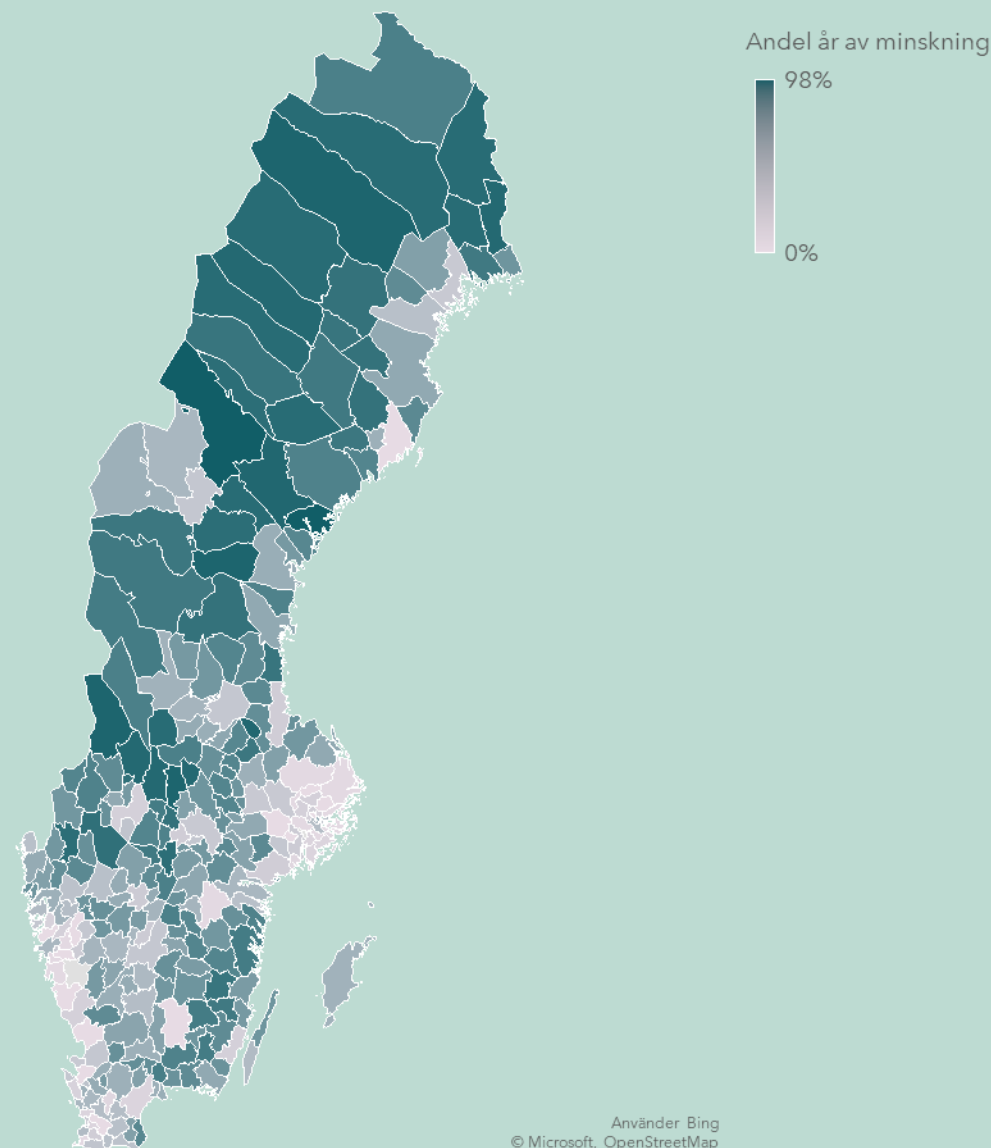
Främsta utmaningarna

Demografiska förändringar påverkar
välfärdsbehov och förutsättningar.

Arbetskraftsbrist utmanar möjligheten
att leverera välfärdstjänster.

**Begränsade ekonomiska
resurser** försvårar investeringar och
förstärker övriga utmaningar.

Andel av de senaste 50 åren som kommuner upplevt en minskning

Varför är det utmanande att vara få?

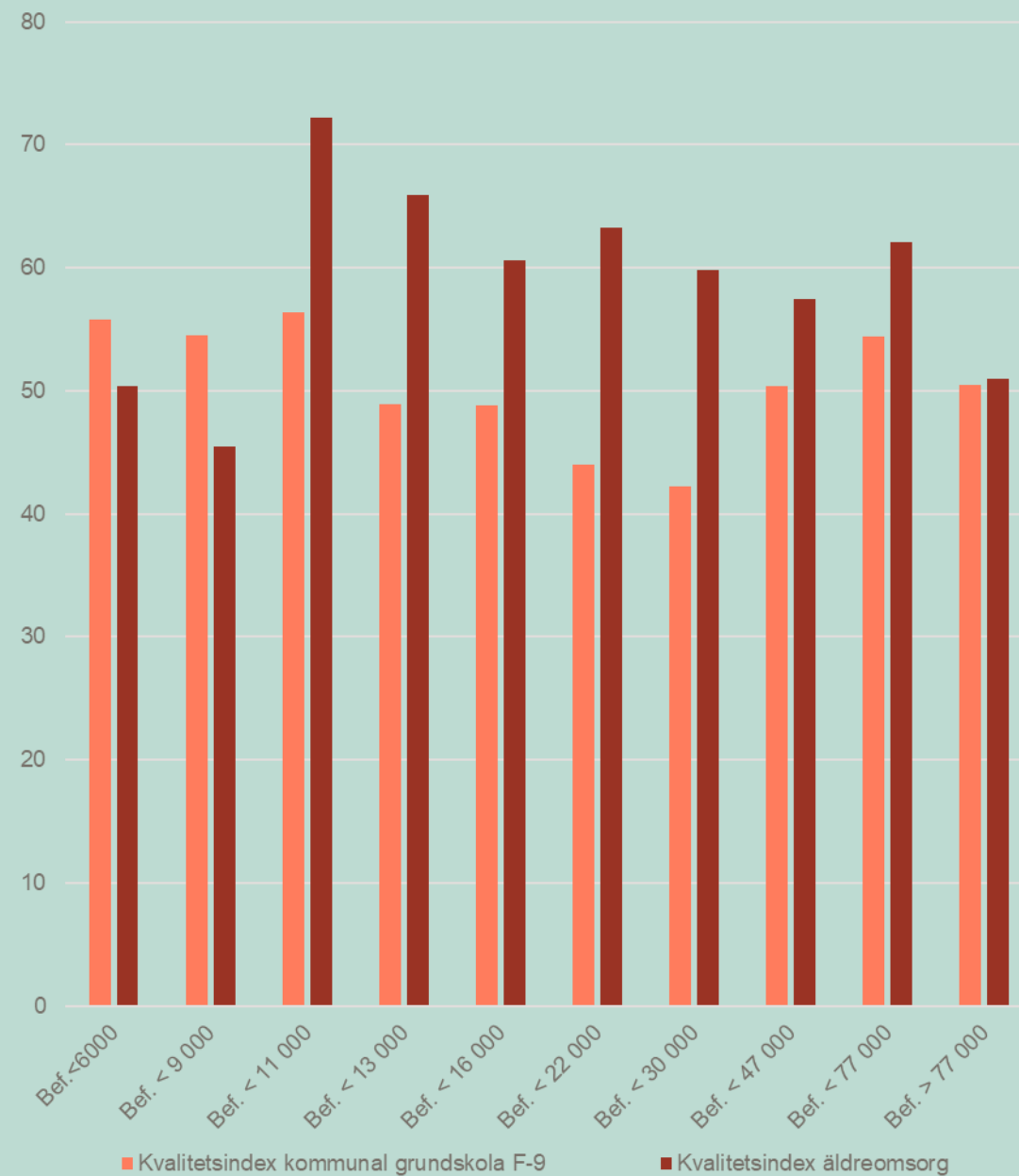
- Färre invånare ger mindre underlag för verksamheter.
- Svårare att uppnå kostnadseffektivitet och göra investeringar.
- Större sårbarhet och mindre utrymme för strategiskt arbete.

Men det finns också fördelar:

- Nära kontakt med invånarna.
- Flexibilitet och okonventionella lösningar.
- Medarbetare utvecklar bred kompetens.

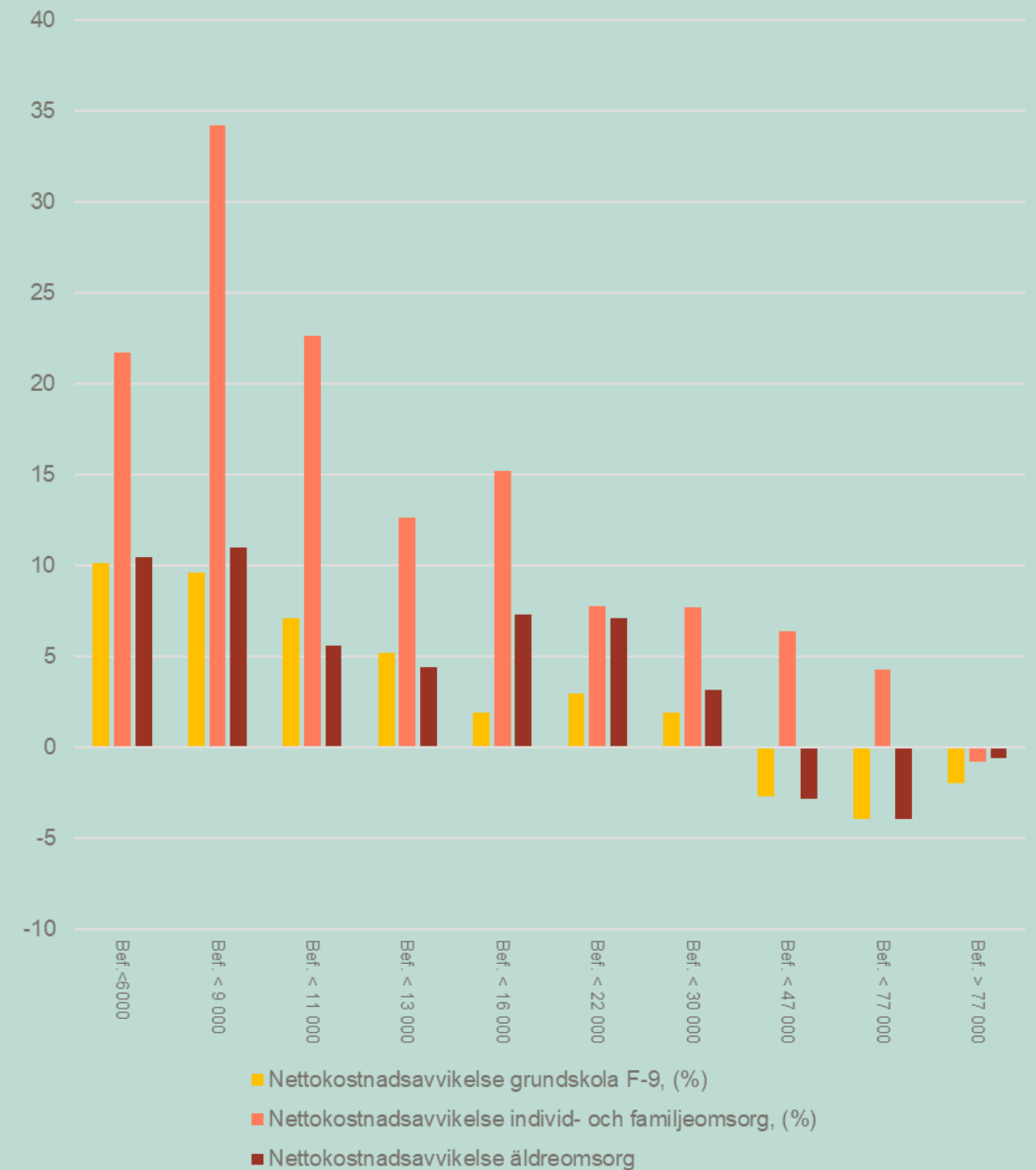
Har vi likvärdig välfärd?

- Kvalitetsmått visar att välfärdens kvalitet inte är direkt kopplad till kommunstorlek eller typ.
- Små kommuner kan ha hög kvalitet trots utmanande förutsättningar.

Har vi likvärdiga kostnader?

- Små kommuner har ofta större avvikelser från strukturellt beräknade kostnader.
- Individ- och familjeomsorgen är särskilt utmanande, liksom befolkningsminskning och låg utbildningsnivå.

Vad kommuner och regioner kan göra

- Testa, prova nytt, ta egna initiativ
- Utveckla samverkan strategiskt
- Värna en kultur av tillit och helhetsperspektiv
- Så långt som möjligt anpassa efter befolkningsförändringar och utveckla kommunen för dess invånare
- Lyssna och inkludera för en träffsäker välfärd
- Möta kompetensutmaningen

Vad staten bör göra

- Bättre förståelse för kommuner och regioners olika förutsättningar
- Anpassa regelverk för olika förutsättningar
- Långsiktiga planeringsförutsättningar och minskad detaljstyrning
- Stärka den lokala statliga närvaron
- Förbättra lagstiftning för samverkan
- Främja samverkan mellan kommun och region genom försöksverksamhet
- Bygga ut den digitala infrastrukturen
- Ta ansvar för infrastrukturen och sina egna ansvarsområden
- Komplettera med stöd utöver mellankommunal utjämning
- Utreda möjligheter och konsekvenser av att utveckla skattebasen
- Sprid ut utbildning över landet

Medskick till:

Kommuner och regioner

- Fortsätt fokusera på omställning och anpassning.
- Prioritera bland uppdrag.
- Dela med er och lär av varandra.

Staten

- Värdesäkra de generella statsbidragen.
- Minska antalet riktade statsbidrag.
- Finansiera statliga reformer fullt ut.

